

***PLAN DE ACȚIUNI
(PLAN INVESTIȚIONAL)***

**în domeniul aprovizionării cu apă și servicii de canalizare
a orașului Dondușeni pentru perioada 2021-2025**

(din cadrul Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a orașului Dondușeni, 2020-2025)

Cuprins:

1   Întroducere

- 1.1 Contextul strategic
- 1.2 Procesul de actualizare al strategiei
- 1.3 Metodologie
- 1.4 Evaluarea cadrului legislativ

2   Abordarea specifică în asigurarea serviciilor AAC în orașul Dondușeni

3   Situația curentă privind aprovizionarea cu apă și canalizare

- 3.1 Resursele de apă și calitatea apei
  - 3.1.1 Apele de subterane
- 3.2 Infrastructura de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare

4   Analiza SWOT a sectorului de alimentare cu apă și canalizare

5   Dezavantaje și provocări în implementarea SDSE Dondușeni

6   Evaluarea necesarului de investiții

- 6.1 Generalități
- 6.2 Obiective și priorități pentru dezvoltarea sectorului de apă și canalizare în or. Dondușeni
- 6.3 Priorități
- 6.4 Obiective specifice la dezvoltare
  - 6.4.1 Planul de acțiuni pentru atingerea obiectivelor

7   PLAN DE ACȚIUNI 2021-2025

Figura

Figura 1: Componenta proiectului, or. Dondușeni

Figura 2: Sursele de alimentare cu apă a or. Dondușeni

Tabel

Tabel 1: Grupul de lucru

Tabel 2: Sondaj de opinie online cu privire la serviciul de alimentare cu apă în or. Dondușeni

Abrevieri

AA	Alimentare cu Apă
AAC	Aprovizionarea cu apă și servicii de canalizare
APL	Administrația Publică Locală
FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
ÎM	Întreprindere Municipală
ONG	Organizație non-guvernamentală
PA	Plan de Acțiuni
SDSE	Strategia de Dezvoltare Socio-Economică
CO	Consiliul orășenesc

1. Introducere

Strategia de dezvoltare socio-economică (în continuare SDSE) a orașului Dondușeni, capitolul: Aprovizionare cu apă și servicii de canalizare (în continuare AAC) este documentul strategic principal aprobat la nivel orășenesc, care stabilește viziunea de dezvoltare a domeniului apă și sanitație pentru orașul Dondușeni, obiectivele principale și acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor. Realizarea strategiei a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului American prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

La elaborarea documentului s-au luat în vedere abordările și recomandările experților Programului Comunitatea Mea și ai proiectului PNUD/Migrație și Dezvoltare Locală. La elaborarea strategiei orașului Dondușeni a fost aplicată o metodologie de planificare participativă care vizează identificarea unor obiective specifice pentru sectorul AAC pe termen mediu și lung. Strategia a fost elaborată pentru un termen mediu de 5 ani (2020-2025), fiind aprobată prin decizia CO Dondușeni **nr. 2/1 din 26 februarie 2021** ca parte a Programului de dezvoltare socio-economică a orașului Dondușeni.

Scopul strategiei este de a oferi o orientare clară în domeniul dezvoltării sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare pentru asigurarea accesului populației la servicii îmbunătățite cantitativ și calitativ.

La elaborarea strategiei a fost aplicată o metodologie de planificare inovatoare, care implică prioritățile locale și naționale în sectorul de alimentare cu apă și canalizare, acestea fiind stabilite în mod participativ de către comunitatea locală a orașului.

Procesul de planificare a fost organizat de Consiliul Orășenesc Dondușeni prin intermediul Grupului de lucru local din deferite categorii sociale.

Coordonarea procesului a fost asigurată de Programul Comunitatea Mea și IREX Moldova. Strategia și planul de acțiuni pentru implementarea strategiei au fost elaborate pentru perioada anilor 2015-2020, astfel la finele anului 2020 strategia a expirat și a apărut necesitatea actualizării.

La solicitarea Primăriei or. Dondușeni cu suportul Programului Comunitatea Mea și IREX Moldova a fost lansat procesul de actualizare al planului de acțiuni, capitolul: asigurare cu apă și servicii de canalizare ca parte a SDSE Dondușeni.

1.1 Contextul strategic

Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Dondușeni reprezintă un document complex elaborat în scopul identificării potențialului uman, social, economic și a oportunităților de dezvoltare a orașului Dondușeni.

Scopul Strategiei de dezvoltare socio-economică (SDSE) a orașului Dondușeni , componenta aprovizionarea cu apă și canalizare (AAC) este **de a oferi o orientare clară pe domeniul dezvoltării sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare în scopul de asigurare a accesului populației la servicii îmbunătățite cantitativ și calitativ.**

Strategia a fost elaborată în corespundere cu următoarele priorități naționale:

- Reducerea morbidității provocate de calitatea apei
- Creșterea nivelului de aprovizionare a populației cu apă și canalizare
- Asigurarea aprovizionării cu apă timp de 24 ore din 24 ore

- Creșterea nivelului de trai a populației prin dezvoltarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare.
- Stoparea deteriorării infrastructurii existente
- Accesul îmbunătățit al copiilor din școli și grădinițe la apă și sanitație.

În cadrul procesului participativ de elaborare a strategiei au fost prioritate și prioritățile orașenești. Acestea sunt:

- Îmbunătățirea infrastructurii
- Sporirea numărului de persoane care beneficiază de servicii calitative de apă și sanitație
- Îmbunătățirea accesului la aprovizionarea cu apă și canalizare pentru instituțiile publice

Componenta AAC din cadrul acestei strategii este elaborată pentru perioada 2021-2025. Stabilirea direcțiilor de dezvoltare a sectorului AAC s-a bazat pe prevederile generale ale SDSE a orașului Dondușeni.

1.2 Procesul de actualizare al strategiei

Cele mai pertinente raționamente de justificare a necesității actualizării Planului de acțiuni 2015-2020 și stabilirea intervențiilor noi pentru perioada 2021-2025 enunțate de reprezentanții Grupului de lucru a orașului Dondușeni au fost:

- facilitarea accesului la sisteme îmbunătățite de apă potabilă și sanitație pentru populația or. Dondușeni, prin implementarea măsurilor adecvate pentru prevenirea și reducerea bolilor condiționate de apă, prin asigurarea calității apei potabile și un management mai eficient și durabil al resurselor de apă.
- elaborarea și aprobarea în ultimii ani a unor noi documente relevante sectorului AAC (studii de oportunitate și fezabilitate...)
- lansarea mai multor proiecte locale
- necesitatea de analiză și abordare a opțiunilor de canalizare, nu doar de alimentare cu apă
- sporirea calității serviciilor pentru apropierea de standardele europene

Actualizarea Planului de acțiuni în domeniul AAC se realizează de Grupul de lucru constituit din 12 persoane, reprezentând APL, parteneri de implementare, factori interesați și beneficiari serviciilor AAC.

GRUPUL DE LUCRU

#	Nume și prenume	Ocupație și Organizația
1	Belciug Ivan	Primar
2	Miron Virgilia	Jurist
3	Covali Oleg	Șef Secția Construcții
4	Josan Mihail	Arhitect
5	Arapu Angela	Director Grădiniță
6	Ceremuș Marina	Viceprimar
7	Corotovschi Valentina	Director Grădiniță
8	Lupu Mariana	Secretar Consiliul Orășenesc
9	Solda Alexei	Consilier
10	Boico Sofia	Contabil-Șef
11	Crigan Vasilii	Director Casa de Cultură
12	Dudun Alexandr	Specialist Apă-Canal Dondușeni

Tabel 1: Grupul de lucru

1.3 Metodologie

Metodologia de actualizare a Planului de acțiuni este una participativă, bazată pe următoarele acțiuni:

- *Pregătirea* – elaborarea, aprobarea metodologiei de evaluare a Planului de Acțiuni pentru perioada 2015-2020.
- *Stabilirea priorităților naționale*, reieșind din politicile publice naționale pentru sectorul
- *Identificarea priorităților locale* în mod participativ în cadrul mai multor activități
- *Colectarea datelor* pentru fundamentarea și argumentarea deciziilor și a intervențiilor necesare în domeniul aprovizionării cu apă și servicii sanitație. Aceasta a inclus cercetarea de birou și analiza documentelor relevante prezentate de către Primăria or. Dondușeni și Comunitatea Mea.
- *Continuarea colectării de date* prin interviuri semi-structurate, vizite în teren (discuții cu reprezentanții Programului Comunitatea Mea, primarul or. Dondușeni, reprezentanți APL , societatea civilă, agenții economici) și obiectivele înaintate de d-lor.
- Transmiterea planului de acțiuni pentru aprobare către CO Dondușeni.

1.4 Evaluarea cadrului legislativ

Activitatea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare la nivel național sunt reglementate de următoarele regulamente și acte normative:

- **LEGEA** Nr. 303 din 13-12-2013 **privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare**
- Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Aprobata prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.355 din 27.09.2019;
- Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Aprobata prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 356 din 27.09.2019;
- Regulamentul privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare. Aprobata prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.357 din 27.09.2019;
- Regulamentul privind exploatarea tehnică a sistemelor și instalațiilor publice de alimentare cu apă și de canalizare Aprobata prin **ORDIN MINISTERULUI AGRICULTURII, DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI MEDIULUI** Nr. 159/331 din 02-07-2018;
- Regulamentul cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă. Aprobata prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.180 din 10.06.2016;

Primăria or. Dondușeni va prevedea în planurile sale de monitorizare îndeplinirea acestei strategii, adaptarea și aprobarea prin decizia Consiliului Orășenesc Dondușeni, cât și aplicarea acestor prevederi în practică.

2. Abordarea specifică în asigurarea serviciilor AAC în orașul Dondușeni.

Strategia de dezvoltare socio-economică (SDSE) a orașului Dondușeni, componenta Aprovizionare cu apă și servicii de canalizare ca document strategic principal stabilește viziunea de dezvoltare a domeniului apă și sanitație pentru orașul Dondușeni, obiectivele principale și acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor.

Rolul principal în implementarea strategiei revine Consiliului Orășenesc Dondușeni, ÎM "Apa Canal Dondușeni" și partenerilor de dezvoltare. La fel, CO Dondușeni este responsabil și de monitorizarea și evaluarea implementării SDSE..

Obiectivul pe termen lung al SDSE Dondușeni este asigurarea accesului la aprovizionarea cu apă în condiții de siguranță și înaltă calitate pentru cetățeni și agenți economici.

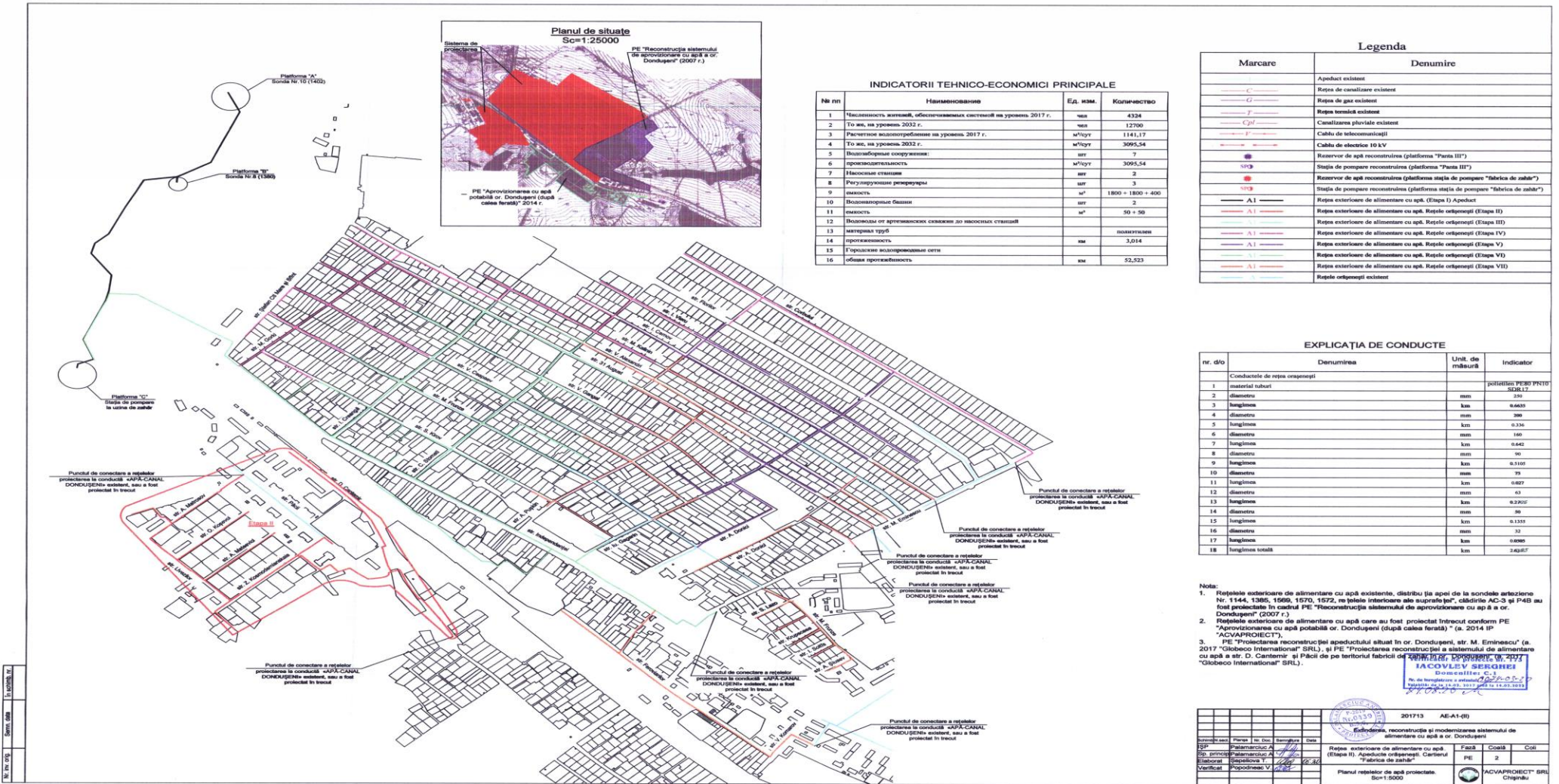
Conform Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028) a Republicii Moldova "regionalizarea" este principalul vector în dezvoltarea sectorului serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, având ca finalitate îmbunătățirea performanțelor din sector prin asigurarea unui management

eficient și profesionist.

În corelare cu strategia națională, SDSE Dondușeni, componenta AAC, este construită pe divizarea teritoriului pe regiuni pentru optimizarea proceselor de proiectare și asigurare a accesului la servicii de aprovizionare cu apă și canalizare. Conform strategiei orașul a fost grupat și priorizat în baza necesităților pentru servicii de apă, fiind create **7 Etape (1,2,3,4,5,6,7)**:

1. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 1) – **2086100 lei**;
2. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 2- Carteerul Fabrica de Zahar) – **3334370 lei**;
3. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 3 – str.Independenței) – **6125700 lei**;
4. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 4 – str. M.Gorki,V.Alecsandri, M.Kalinin,Florilor,Corbului) – **4898420 lei**;
5. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 5- str.Cernov,Gagarin,Donici) – **4291680 lei**;
6. ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 6 – str.I.Creangă, C.Stamati,M.Frunze) – **3631630 lei**;
7. .” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 7- str.alexandri,Pușchin, Feroviarelor) – **6810220 lei**.

Figura 1: Componența proiectului, or. Dondușeni

3.Situația curentă privind aprovizionarea cu apă și canalizare

3.1Resursele de apă și calitatea apei

Alimentarea cu apă a orașului Dondușeni conform sursei de apă se caracterizează astfel:

- Sistem bazat pe sursa de apă de la fântâni arteziene / fântâni mină și, acoperă doar o parte a populație
- Consum apă din fântânile de mină și izvoare.

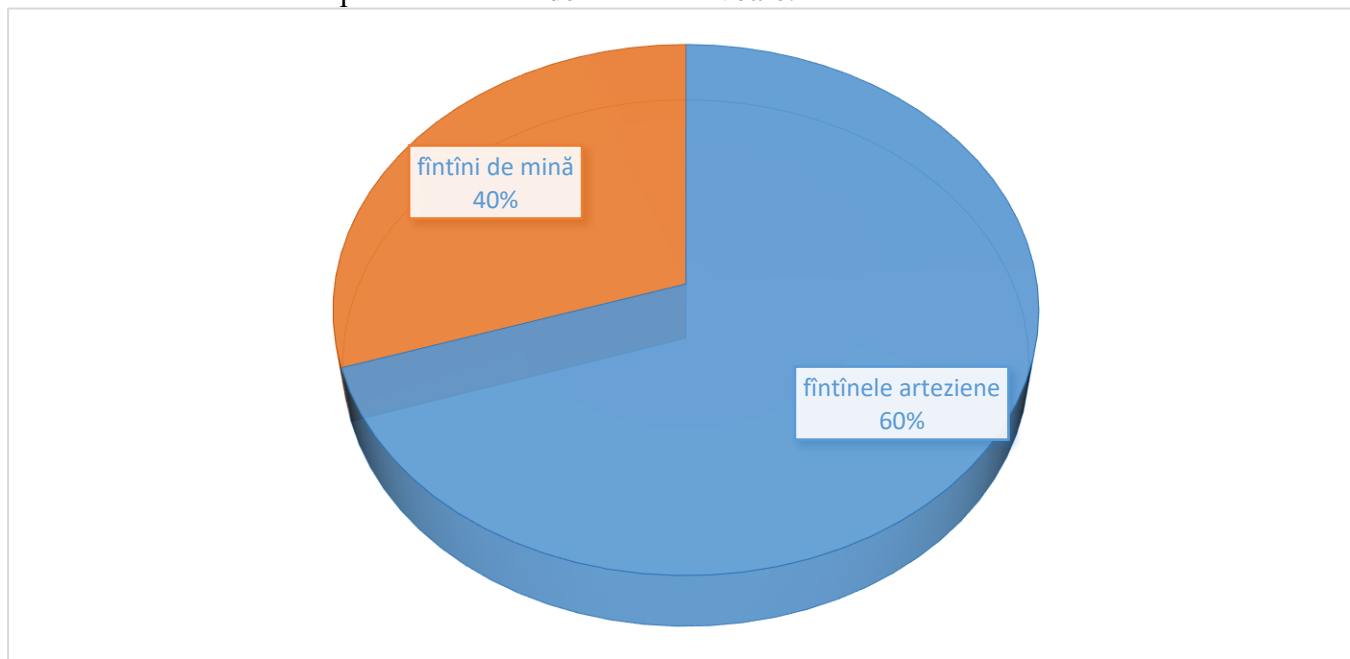

Figura 2: sursele de alimentare cu apă a or. Dondușeni

3.1.1Apele subterane

Surse de alimentare sunt sondele arteziene, fântânile. Toate aceste surse aprovizionează cu apă populația orașului Dondușeni, dar asigură și condiții pentru dezvoltarea industriei, agriculturii și tuturor domeniilor vieții social-economice.

Atunci când vorbim despre apele subterane din Republica Moldova, trebuie să distingem între apa freatică din fântânile de adâncime mică (2 - 40 m) și apa subterană din fântânile adânci (100 - 300 m).

În majoritatea zonelor rurale din Republica Moldova, în general, precum și în orașul Dondușeni, în special, apa subterană de adâncime mică este folosită ca sursă de apă. Pentru apa freatică de adâncime mică, problema majoră constă în concentrația de nitrați și contaminarea cu substanțe microbiologice.

Majoritatea fântânilor de adâncime mică nu asigură calitatea suficientă a apei, debitul de apă variază în dependență de anotimp, iar unele dintre ele chiar seacă în perioadele secetoase.

Orașul Dondușeni este asigurat cu apă din 5 fântâni arteziene, 280 fântâni de mină, 3 bazine acvatice, izvoare. Problema nitraților în apa potabilă e una dintre cele mai îngrijorătoare, deoarece circa 80% din fântâni și 5% din sondele arteziene folosite de populație conțin apă cu concentrații

În orașul Dondușeni în ultimii ani se atestă o scădere a volumului total de apă consumată anual, iar acest fapt are o legătură directă cu reducerea numărului populației orașului și starea economiei locale inclusiv prin reorganizarea și stoparea activității economice a consumatorilor mari de apă (Fabrica de zahăr "Magt-Vest" și S.A. "RED Nord-Vest").

3.1.2 Infrastructura de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare

Sistemul care aprovizionează cu apă potabilă populația este gestionat de IM "Apa Canal Dondușeni" Conform buletinelor lunare de analiză a apei potabile calitatea apei din rețeaua gestionată de Apă-Canal Dondușeni corespunde indicatorilor chimico-bacteriologici și fizici.

Situația la zi privind infrastructura serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în baza studiului a fost apreciată ca insuficientă unei dezvoltări durabile. Situația la zi privind infrastructura serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în baza studiului a fost apreciată ca insuficientă unei dezvoltări durabile. În prezent, rețeaua de distribuție a apei din orașul Dondușeni constituie 49,9 km, din care 7,89 km au fost extinse anul trecut. Cu toate acestea, trebuie să mai fie construiți încă 29,994 km pentru a asigura o acoperire completă a orașului Dondușeni. Întrucât nu toți locuitorii din Dondușeni au acces la apă potabilă, mulți dintre ei folosesc fântâni. APL a raportat că calitatea apei din fântâni nu corespunde standardelor, din cauza nivelului ridicat de nitrați. Rețeaua existentă de distribuție a apei din regiunea fabricii de Zahăr va fi reabilitată în marine de 3,54 km pentru a se asigura că încă aproximativ 3,000 de cetățeni au acces la apă potabilă de calitate fără întreruperi. Locuitorii care în prezent nu sunt conectați la sistemul de alimentare cu apă sunt dispuși să se conecteze și se angajează să plătească pentru acest serviciu. Se aplică un tarif de 14 lei per metru cub care, a fost stabilit în anul 2012 și nu acoperă cheltuielile întreprinderii, aceasta înregistrează pierderi foarte mari din cauza tarifelor învechite și a sistemului de alimentare cu apă cu uzură avansată, care sunt acoperite din bugetul primăriei. Apa este potabilă, chiar dacă nu toți parametrii chimici sunt în normă. Din cauza că Întreprinderea doar la sfârșitul anului 2021 a prezentat un calcul pentru un nou tarif care a fost înaintat la Agenția Națională de Reglementare în Energetică, acesta până la moment nu este mărit.

În orașul Dondușeni sunt 3054 de locuințe ocupate (68,5 % din total), din care apartamente 2095 (46,9 % din totalul de locuințe), iar case individuale 53,1 %, adică 2386 de case. Apartamentele sunt conectate la sistemul de alimentare cu apă și canalizare în totalitate, în schimb casele individuale în proporție foarte mică de doar 10 %. În prezent se implementează un proiect finanțat de Programul Comunitatea Mea, care va da posibilitate încă la circa 3000 de utilizatori să beneficieze de serviciile de distribuție a apei potabile de calitate, dintre care bărbați 1000, femei 1500, bătrâni 992, grădinița "Solnîșko" -63, Liceul Teoretic "Gaudeamus" – 180, Spitalul de Urgență – 32, Postul de Salvatori și Pompieri- 24, Întreprinderi – 10 și copii – 500.

Dezvoltarea durabilă a sistemelor de alimentare cu apă în or. Dondușeni este determinată de următorii factori:

1. Debitul orizonturilor acvifere, 8-10m³/h sunt neeficiente pentru organizarea dobândirii apei în cantități industriale. Pentru satisfacerea unei cereri de circa 125l/per/zi, este necesar de a forma mai multe puțuri, deoarece cele exploatate în regiune sunt forate în anii 1948 - 1957, ceea ce înseamnă că acestea au depășit termenul de exploatare de 2-3ori;
2. reducerea numărului populației orașului și starea economiei locale .

S-a constatat că 40 % din cetățeni al orașului Dondușeni nu dispun de rețele centralizate de distribuție a apei prin conducte. Ei utilizează apa din fântânile de mina Primăria or. Dondușeni a elaborat documente tehnice de proiectare a apeductelor din sursele locale, dar nu a reușit până la moment să atragă resurse financiare pentru implementarea a tuturor 7 etape.

ÎM Apă-Canal Dondușeni nu dispune de resurse financiare proprii pentru a realiza reabilitarea rețelilor și lucrări de reparație a acestora se realizează doar în urma avariilor parvenite. Unica sursă de finanțare sunt tarifele serviciilor prestate, dar și acestea nu sunt ajustate la cheltuielile reale.

Necesitățile nesatisfăcute în ceea ce privește extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare țin de nevoia acută de construcție a apeductului în câteva microregiuni noi ale orașului pentru aprovizionare cu apă a tuturor microregiunilor, Este necesară și extinderea rețelilor de evacuare a apelor uzate, care la moment sunt amplasate preponderent în regiunea centrală a orașului.

	<i>accesibilitatea apei în oraș(%)</i>	<i>prestarea serviciului de alimentare cu apă(%)</i>	<i>asigurarea apei potabile prin apeduct(%)</i>	<i>presiun ea apei din sistem (%)</i>	<i>gustul, mirosul, aspectul și culoarea apei(%)</i>
<i>Populația or. Dondușeni satisfăcută</i>	62	30	48	15	90
<i>Populația or. Dondușeni nesatisfăcută</i>	32	65	35	80	10

Tabel 2: sondaj de opinie online cu privire la serviciul de alimentare cu apă în or. Dondușeni

Primăria orașului Dondușeni, cu suportul Programului Comunitatea Mea, a organizat, în perioada lunii august, un sondaj de opinie online cu privire la serviciul de alimentare cu apă, la care au răspuns 78 de persoane. Respondenții au răspuns la 33 de întrebări. La întrebarea cu privire la accesibilitatea apei în oraș, 62 % au răspuns că acest serviciu este accesibil, dar 32 % au zis că este inaccesibil sau deloc accesibil. Mai mult de 65 % sunt nesatisfăcuți de prestarea serviciului de alimentare cu apă. O mare parte nu cunosc planurile primăriei cu privire la extinderea sistemului, și ar dori să afle acest lucru de la primărie. Din sondaj se înțelege că deconectările la sistemul de alimentare cu apă sunt frecvente, dar marea parte a consumatorilor au acces la apă 24 de ore pe zi atât vara, cât și iarna. 48 % sunt satisfăcuți cu privire la asigurarea apei potabile prin apeduct. Oamenii sunt în special nesatisfăcuți cu privire la presiunea apei din sistem. Cu privire la gustul, mirosul, aspectul și culoarea apei, consumatorii sunt în general satisfăcuți. 83 % din respondenți au zis că gospodăria a cunoscut întreruperi în alimentarea cu apă potabilă prin apeduct în ultimele 6 luni. Satisfăcător este gradul de satisfacție al locuitorilor față de activitatea APL privind întreținerea și reparația rețelilor de alimentare cu apă și canalizare.

Infrastructura sistemului de canalizare și epurare a apelor uzate pentru orașul Dondușeni parțial acoperă sectorul rezidențial. Sistemul de canalizare a orașului Dondușeni este prezentat de 2 Stații de pompare a apelor reziduale, rețele și stația de epurare(ampasată pe teritoriul fostei fabricii de carne.

construită și dată în exploatare în 2020 cu o capacitate de 700m³/zi).

În orașul Dondușeni aproximativ 40% din numărul total al locuitorilor au acces la servicii de canalizare prin sisteme centralizate. În jur de 60 % de gospodării nu au acces la servicii centralizate de canalizare.

În ultimii ani nu au fost construite rețele de canalizare noi. Ponderea populației care beneficiază de servicii de canalizare este de 40%. Cea mai mare pondere din cei care nu beneficiază de acest serviciu o dețin locuitorii zonelor rezidențiale cu case la sol.

Problema principală privind exploatarea și întreținerea rețelelor de apă și canalizare este uzura fizică și morală, ceea ce provoacă pierderi și resurse financiare suplimentare pentru întreținerea acestora. Toate problemele enunțate constituie provocări strategice pentru domeniul apă și canalizare a or. Dondușeni.

În concluzie, în baza informațiilor prezentate și a provocărilor strategice din domeniul aprovizionării cu servicii apă/canalizare rezultă, că în acest domeniu există o multitudine de probleme care necesită soluționare fără amânare. Pentru dezvoltarea eficientă a serviciului apă și canalizare or. Dondușeni cu sprijinul Programului Comunitatea Mea a elaborat Strategia de dezvoltare a orașului Dondușeni, componentă apă și servicii de canalizare pentru perioada 2021-2025. Strategia are la bază principiul îmbunătățirii serviciilor publice prin extinderea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în oraș.

Analiza situației privind asigurarea populației cu sisteme centralizate de canalizare din punct de vedere al accesibilității și calității acestor servicii ne permite să facem următoarele concluzii:

1. Sistemele de canalizare existente sunt deteriorate și nu îndeplinesc cerințele legale privind funcționarea lor și a celor de protecție a mediului;
2. Populația utilizează, din lipsa sistemului de canalizare, haznale sau rezervoare de stocare a apelor uzate neetanșate, care aduc la poluarea apelor subterane de adâncime mică și în timp și a celor de adâncime mare (sonde arteziene).

Legislația națională, precum și acordurile internaționale (ex. Acordul de Asociere cu U.E.) impun gestionarea adecvată a apelor uzate.

Instalațiile pentru managementul apelor uzate sunt sistemele de canalizare. Sistemele de canalizare constituie o combinație a diferitelor unități funcționale care gestionează împreună apele uzate din gospodăriile casnice, instituții publice pentru a proteja oamenii și mediul ambiant.

Factorii principali implicați în gestionarea apelor uzate sunt:

- Sistemul de colectare (un sistem centralizat de canalizare sau colectarea decentralizată organizată);
- Stațiile de epurare a apelor uzate (diferite tehnologii de epurare disponibile);
- Exploatarea și gestionarea instalațiilor;
- Clienții/populația care achită pentru serviciu;
- Mijloacele pentru investițiile capitale.

4. Analiza SWOT a sectorului de alimentare cu apă și canalizare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existența studiilor de fezabilitate și a documentației tehnice pentru construcția apeductelor și, parțial, a rețelelor de canalizare	Capacități financiare limitate a APL de elaborare a proiectelor tehnice și de investiții în domeniu
Cuterizarea serviciilor AAC	Lipsa mecanismului de participare a APL în procesul de organizare și gestionare a serviciului AAC.
Construcția stației de epurare a apelor uzate din or. Dondușeni	Grad scăzut de acces al populației la serviciul de alimentare cu apă și, în special, la serviciu de canalizare;
Experiență de colaborare cu donatorii	Lipsa unei viziuni clare în planificarea serviciilor de canalizare a localităților raionului
Pregătirea documentelor de suport pentru proiectele din domeniul AAC (studii de oportunitate, studii de fezabilitate...)	Capacitatea scăzută a populației de a participa cu contribuții financiare în proiectele AAC, de a achita costurile de operare și întreținere a serviciilor
Modelul de bune practici în asigurarea populației cu servicii de apă și canalizare creat și aplicat	Conștientizare redusă a populației cu privire la necesitatea racordării la rețelele edilitare centralizate
Consumatori informați, interesați și responsabili	Cunoașterea redusă și nerespectarea legislației specifice privind gestionarea serviciilor AAC
Grad de implicare în creșterea consumatorilor pentru cofinanțarea proiectelor din domeniul AAC, plata serviciilor...	Capacitatea redusă a ÎM locale în operarea serviciilor AAC
	Pierderi relativ mari în rețeaua de transport și distribuție a apei
OPORTUNITAȚI	AMENINȚĂRI
Extinderea sistemului de alimentare cu apă în or. Dondușeni	Migrația populației
Existența studiilor de fezabilitate și a unor documente tehnice oferă posibilitatea demarării mai rapide a proiectelor de investiții	Instabilitate economică și politică
Posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura de apă potabilă, creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi	Capacitatea redusă de plată a serviciilor din partea consumatorilor
Posibilitatea implementării proiectelor de investiții prin finanțările din FNDR	Insuficiența de resurse financiare poate duce la deteriorarea lucrărilor efectuate;
Existența infrastructurii de apă și canalizare poate contribui la dezvoltarea unor activități economice productive, cu impact major asupra dezvoltării economice a orașului	Poluarea apelor de suprafață și subterane prin depozitare necontrolată a deșeurilor menajere, dejecțiilor animale.
Creșterea cererii populației pentru servicii publice de AAC	Gradul ridicat de sărăcie poate face ca sistemele de alimentare cu apă și canalizare să fie ineficiente
Extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare și reducerea poluării mediului și a riscurilor de îmbolnăvire a populației	Întârzieri în aprobarea unor proiecte majore
Acces la tehnologii noi pentru modernizarea și eficientizarea sistemelor de apă potabilă;	Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate
Asistența și suportul programului Comunitatea Mea oferit în proiectul ” Extinderea, reconstrucția și modernizarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Dondușeni(Etapa 1) ”	Dificultate în susținerea financiară a proiectelor de investiții
	Efectele negative a nerespectării prevederilor Legii 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

5. Dezavantaje și provocări în implementarea SDSE Dondușeni componenta AAC

S-a depistat că *APL și furnizorul de servicii AAC nu îndeplinesc și aplică incorect legislația specifică din domeniul apă și sanitație*, în special, a Legii 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Aceste aspecte slabe trebuie să fie îmbunătățite prin planificarea în planul de implementare a activităților de informare și instruire a APL și operatorului de servicii AAC.

O altă categorie de *dificultăți ține de mobilizarea cetățenilor și participarea în implementarea proiectelor AAC*. Aceasta se referă, pe de o parte, la conștientizarea redusă a populației cu privire la necesitatea racordării la rețelele edilitare centralizate, pericolele consumului apei nepotabile asupra sănătății și efectele de poluare a mediului și, pe cealaltă parte, la capacitatea scăzută a populației de a participa cu contribuții financiare în proiectele AAC, de a achita costurile de operare și întreținere a serviciilor. Depășirea acestor bariere poate fi asigurată prin activități sistematice de informare a cetățenilor, activizarea Comitetelor Locale de Cetățeni, identificarea mecanismelor de susținere a grupurilor vulnerabile, promovarea experiențelor de succes.

Cele mai semnificative riscuri pentru serviciile de aprovizionare cu apă și sanitație în orașul Dondușeni pot fi considerate riscurile economice: instabilitate economică, capacitate redusă de plată a populației, insuficiența resurselor financiare pentru extinderea, dezvoltarea, dar și pentru menținerea în stare funcțională a infrastructurii de apă și canalizare, grad înalt de sărăcie, migrația masivă a populației economic active. Efectele nedorite ale acestor riscuri trebuie minimizate prin planificarea unor activități eficiente și eficiente în domeniul AAC.

Nivelul scăzut al infrastructurii tehnice și lipsa de resurse financiare limitează accesul populației la serviciile de apă și canalizare. Extinderea rețelelor de aprovizionare cu apă și canalizare și asigurarea accesului la serviciile AAC *va îmbunătăți condițiile de viață și bunăstarea populației, acesta fiind principalul efect scontat al procesului de realizare al strategiei AAC Dondușeni*.

6. Evaluarea necesarului de investiții

6.1 Generalități

Necesarul de investiții aferent infrastructurii tehnico-edilitare a unității administrativ-teritoriale se fundamentează prin studii de fezabilitate, elaborate și aprobate potrivit legii de către Consiliul local în subordinea/coordonarea căruia funcționează serviciile de alimentare cu apă și canalizare.

Stabilirea necesarului de investiții trebuie să cuprindă următoarele etape:

1. analiza situației existente a serviciilor de alimentare cu apă și canalizare și a necesităților obiective ale comunității locale;
2. elaborarea și aprobarea unor strategii proprii locale privind dezvoltarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare;
3. identificarea obiectivelor de investiții necesare;
4. prioritizarea obiectivelor de investiții;
5. identificarea resurselor - umane, materiale și financiare necesare pentru realizarea proiectelor;
6. elaborarea și aprobarea studiilor de fezabilitate.
7. Metodologia de identificare a resurselor pentru finanțarea necesarului de investiții va respecta următoarele: tarifele serviciilor pot fi majorate, în corelare cu rata de suportabilitate, astfel încât nivelul facturii să nu ducă la depășirea acesteia;
8. nivelul maxim al resurselor financiare proprii (surse directe pentru investiții rezultate din creșterile de tarif, împrumuturi ce pot fi contractate luând în considerare costurile

- rambursării, participarea sectorului privat considerând rentabilitatea capitalului investit, etc.) va fi calculat pe baza resurselor generate de creșterile tarifare;
9. deficitul financiar va reprezenta valoarea aferentă volumului de investiții neacoperit fiind finanțat din următoarele surse:
- fonduri comunitare;
  - surse de la bugetul local;
  - surse de la bugetul de stat;
  - împrumuturi.

6.2 Obiective și priorități pentru dezvoltarea sectorului de apă și canalizare în orașul Dondușeni.

Viziunea orașului Dondușeni este de a asigura condiții accesibile la servicii suportabile de aprovizionare cu apă și sanitație pentru toată populația și agenții economici din oraș. Orașul va proteja sursele de apă potabilă și va reduce impactul negativ asupra mediului prin îmbunătățirea facilităților de colectare și tratare a apelor reziduale.

Obiectiv pe termen lung (aprovizionarea cu apă 2021-2023)

Accesul la serviciile de aprovizionare cu apă sigură și de înaltă calitate pentru toată populația, instituțiile și agenții economici a orașului Dondușeni.

Rezultatul dorit	#	Indicatori scontați	Anul de bază 2021	Prognozat pentru 2022	Prognozat pentru 2023	Sursa de Informare
Obiectivul 1: Extinderea infrastructurii de aprovizionare cu apă						
Nivel sporit al gradului de satisfacție al cetățenilor față de serviciu	1	<i>% din cetățeni care declară că sunt „foarte” și „oarecum” mulțumiți</i>	50 %	55 %	60 %	Chestionar
Număr sporit de gospodării conectate la sistemul de alimentare cu apă	2	<i>% de gospodării conectate la sistemul de alimentare cu apă</i>	45 %	50 %	60 %	IM Apă-Canal Dondușeni
Număr sporit de gospodării noi contorizate	3	<i>% de gospodării noi conectate și contorizate</i>	0 %	10 %	20 %	
Numărul sporit de cetățeni ce doresc conectarea la sistemul centralizat de alimentare cu apă	4	% de cetățeni ce locuiesc în gospodării neconectate la sistemul de alimentare cu apă și doresc acest lucru	91 %	95 %	96 %	Chestionar

Rezultatul dorit	#	Indicatori scontați	Anul de bază 2021	Prognozat pentru 2022	Prognozat pentru 2023	Sursa de Informare
Obiectiv 2: Reabilitarea infrastructurii de distribuție a apei						
Număr sporit de gospodării ce sunt conectate la apeduct reabilitat	5	% de gospodării conectate la apeduct reabilitat	0 %	1 %	2 %	IM Apă Canal Dondușeni
Sporirea mărimii de apeduct reabilitat	6	% de apeduct reabilitat	0 %	1 %	2 %	
Obiectiv 3: Îmbunătățirea calității serviciilor prin întreținerea periodică și relațiile cu cetățenii						
Număr sporit de cetățeni ce participă la sondaje cu privire la sistemul de alimentare cu apă	8	% de cetățeni participanți la sondaj	1 %	2 %	3 %	Chestionar
Nivel sporit de satisfacție al cetățenilor față de serviciu	9	% scăzut de cetățeni care se plâng de întreruperi de la alimentarea cu apă în ultimele 6 luni	83 %	70 %	65 %	Chestionar
Grad sporit de conștientizare al cetățenilor pentru a proteja sistemele de alimentare cu apă	10	Număr de campanii de conștientizare pentru reducerea daunelor și furturilor de apă provocate de cetățeni	1	2	2	Primărie

6.3 Priorități

Scopul prioritarii investițiilor în orașul Dondușeni ține de urgența problemelor. Sistemul de prioritarare reflectă atât prioritățile stabilite la nivel național, cât și cele de nivel local, fiind selectată combinația acestor 2 categorii de priorități.

Prioritățile naționale se referă la:

- ✓ Reducerea morbidității provocate de calitatea apei;
- ✓ Creșterea nivelului de aprovizionare a populației cu apă și canalizare;
- ✓ Asigurarea aprovizionării cu apă timp de 24 ore din 24 ore;
- ✓ Creșterea nivelului de asigurare a populației cu sisteme de canalizare ;

- ✓ Stoparea deteriorării infrastructurii existente;
- ✓ Accesul îmbunătățit al copiilor din școli și grădinițe la apă.

Prioritățile locale definite în cadrul unui proces participativ sunt următoarele:

- ✓ Îmbunătățirea dezvoltării economice;
- ✓ Sporirea numărului de persoane care beneficiază de servicii calitative de apă și canalizare;
- ✓ Îmbunătățirea accesului la aprovizionarea cu apă și canalizare pentru instituțiile publice.

6.4 Obiective specifice de dezvoltare:

Obiectivele sectoriale ale Republicii Moldova de dezvoltare a sectorului AAC pe termen mediu (2021 - 2025) sunt:

- Asigurarea a peste 80% din populația țării cu servicii de alimentare centralizată cu apă;
- Asigurarea a cel puțin 60% - cu servicii de canalizare. Obiectivele strategice de dezvoltare a serviciilor AAC în orașul Dondușeni corelează cu obiectivele naționale și urmăresc sporirea accesului populației la servicii de alimentare cu apă și canalizare. Acestea sunt:

OS1. Sporirea accesului la servicii de apă și canalizare a populației orașului Dondușeni (pe etape).

OS2. Eficientizarea managementului serviciilor AAC în orașul Dondușeni.

Pentru asigurarea realizării acestor obiective în mod participativ a fost elaborat Planul de acțiuni pentru perioada 2021-2025.

6.4.1 Planul de acțiuni pentru atingerea obiectivelor

Planul de acțiuni este o listă de activități necesare pentru atingerea fiecărui obiectiv pe termen mediu. Planul de acțiuni cuprinde, în detaliu, atât investițiile prioritare, cât și măsuri SOFT, care contribuie la prioritățile convenite:

- Planificarea și programarea integrată la nivel local;
- Investiții în optimizarea infrastructurii pentru prestarea serviciilor publice locale;
- Consolidarea capacităților APL și a prestatorului de servicii;
- Mobilizarea și sensibilizarea populației;

Planul de acțiuni elaborat reflectă măsurile și proiectele prioritare propuse spre implementare până în anul 2025 și cuprinde:

- Denumirea proiectului/măsurii;
- Perioada de implementare;
- Costul estimativ
- Responsabil și partener;
- Rezultate concrete așteptate;

Monitorizare și Evaluare

Monitorizarea adecvată a realizării planurilor propuse este o condiție esențială a calității de punere în aplicare a acestora. Monitorizarea SDSE Dondușeni, componenta AAC anii 2021-2025 se va realiza de CO Dondușeni. Procesul de monitorizare efectuat are scopul de a urmări și lua măsuri de redresare atunci când e cazul, pentru a anticipa problemele și a reduce riscul de a suporta costuri suplimentare. Procesul de monitorizare va presupune colectarea și analiza sistematică a informațiilor necesare pentru urmărirea progresului. Acesta are drept scop îmbunătățirea eficienței și eficacității procesului de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare. Rezultatele procesului de monitorizare vor fi discutate anual.

7. Planul de acțiuni (Plan investițional) 2021-2025 ca parte integrantă a SDSE Dondușeni 2020-2025

Planul de acțiuni (Plan investițional) 2021-2025, componenta Aprovizionare cu apă și servicii de canalizare va deveni parte integrantă a Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a raionului Cahul pentru perioada 2020-2025. Strategia orășenească a fost elaborată la finele anului 2020, fiind asigurată continuitatea strategiei 2015-2020. SDSE Dondușeni 2020-2025 a fost aprobată de CO Dondușeni prin decizia nr.2/1 din 26 februarie 2021.

Planul de acțiuni AAC va deveni parte integrantă a SDSE Dondușeni după aprobarea de către CO Dondușeni ca document sectorial. Decizia CO Dondușeni va include aprobarea Planului de acțiuni AAC 2021-2025 și includerea acestei componente în strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Dondușeni pentru perioada 2020-2025.

OBIECTIVE STRATEGIC 1. Sporirea accesului la servicii de apă și canalizare a populației or. Dondușeni,

Nr. d/o	Piloni	Măsuri	Termeni de realizare	Cost estimat, lei	Instituții responsabile	Parteneri	Indicatori de progres
1.	Planificarea și programarea Integrată la nivel local	1.0.1 Evaluarea gradului de implementare și actualizarea strategiei AAC a or. Dondușeni prin introducerea perspectivelor de dezvoltare	2022-2023	— ---	Primăria or. Dondușeni	parteneri internaționali, ONG-uri	Strategia or. Dondușeni evaluată și actualizată
		1.0.2 Stabilirea listei necesităților de investiții în domeniul AAC p/u or. Dondușeni, după finalizarea proiectării și lucrărilor proiectului, realizate cu suportul programului Comunitatea Mea	2022-2023	---	Primăria or. Dondușeni	ÎM Apă-Canal Dondușeni	Listă de investiții stabilită
2.	Investiții în optimizarea infrastructurii pentru prestarea serviciilor publice	2.0.1 Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a or. Dondușeni. Etapa(II), Regiunea Fabricii de zahăr, cu susținerea financiară programului Comunitatea Mea	2021-2022	3625356,94 lei (2549356,94 lei – Primăria; 1076000 lei – programul Comunitatea Mea, USAID)	Primăria or. Dondușeni, CO	Programul Comunitatea Mea, USAID, IREX Moldova	Sector de apeduct construit

	locale(alimentarea cu apă și sanitația)						
		2.0.2 Construcția, reconstrucția și modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă a orașului Dondușeni pe o lungime de 30 km și asigurarea conectării locuitorilor din aceste sectoare	2021-2028	450000000lei	Primăria or. Dondușeni	APL Dondușeni, Î.M. Apă- Canal Dondușeni, Asociații de locatari, parteneri internaționali, Fondul Ecologic Național, Fondul Național de Dezvoltare Regională	30 km de apeduct construit și renovat Stație de pompare construită (2 turnuri – 350 m ³ de apă) Înelarea sistemului de alimentare cu apă a orașului Conectarea a cel puțin 2000 gospodării la sistemul centralizat de alimentare cu apă
		2.0.3 Elaborarea documentației tehnice de proiect pentru extinderea rețelelor locale de canalizare în localitate	2022	2198000 lei	APL	CO Dondușeni, donatori externi	Documentație tehnică de proiect elaborată

		2.0.4 Construcția și reconstrucția sistemului de canalizare din orașul Dondușeni	2022-2035	150000000 lei	Primăria Dondușeni	Donatorii externi.	Documente de proiect elaborate și expertizate 60 km de rețea de canalizare construite 4 stații de pompare a apelor uzate construite Cel puțin 3000 gospodării conectate la sistemul centralizat de canalizare
		2.0.5 Reparația capitală a colectorului central de evacuare a apelor pluviale	2022-2025	1500000 lei	Primar Consiliul local	Donatorii externi, programul comunitatea mea	2000 metri liniari de sistem reparat capital
3.	Consolidare a capacităților APL și a prestatorului de servicii	3.0.1 Organizarea vizitelor de studiu pentru APL și ÎM Apa Canal pentru preluarea experiențelor de succes a APL și prestatorilor de servicii AAC din alte localități	2022-2025	50000 lei	CO Dondușeni	primăria Dondușeni, ÎM Apă-Canal Dondușeni,	Experiență de succes preluată
		3.0.2 Ședințe periodice de lucru cu furnizorul de apă	semestrial	---	ÎM Apă-Canal Dondușeni	APL,CO Dondușeni	Furnizorul a Serviciilor AAC instruit

4.	Consolidarea capacităților operatorilor serviciilor AAC	4.0.1 Implementarea planului de dezvoltare instituțională a operatorului local ÎM Apă-Canal Dondușeni	2022 - 2025	500000 lei	ÎM Apă-Canal Dondușeni	Primăria Dondușeni, CO Dondușeni	Plan de dezvoltare instituțională a operatorului local realizat
		4.0.2 Modificarea statutului ÎM Apă- Canal Dondușeni	2022	---	ÎM Apă-Canal Dondușeni	Primăria or. Dondușeni Consiliul local	
		4.0.3 Identificarea soluțiilor și atragerea surselor financiare necesare pentru micșorarea poverii datoriilor	2022	---	ÎM Apă-Canal Dondușeni	Primăria Or. Dondușeni, CO Dondușeni, Ministerul Finanțelor	Povara datoriilor operatorului local micșorată
5.	Monitorizarea serviciilor AAC	5.0.1 Organizarea ședințelor de evaluare a progresului implementării componente AAC și planificarea intervențiilor necesare	anual	---	CO Dondușeni	APL	Progresul implementării AAC evaluat anual
		5.0.2. Actualizarea periodică a datelor statistice privind accesul la serviciile AAC în localitățile	anual	---	CO Dondușeni	APL	Date statistice colectate
		5.0.3 Mediatizarea în localitate a situației privind calitatea apei (pe panouri informative, rețele de socializare la sursele de apă)	sistematic	---	APL	furnizorul de servicii, ONG locale	Info despre calitatea apei mediatizată
		5.0.4 Asigurarea transparenței serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare	sistematic	---	Furnizorul de servicii și APL	CO Dondușeni	Servicii AAC asigurate transparent

		5.0.5 Crearea unui mecanism eficient local de colectare a contribuțiilor la proiectele AAC (în baza experiențelor existente) și diseminarea acestuia	2022-2023	---	CO Dondușeni	APL	Mecanism orășenesc de colectare a contribuțiilor elaborat
6.	Mobilizarea și Sensibilizarea populației	6.0.1 Lucrul cu cetățenii și atragerea lor la procesul formării condominiilor locale	sistematic	---	Primăria or. Dondușeni, ÎM "Apa Canal Dondușeni"	Grupurile de inițiativă	Cetățenii din oraș implicați
		6.0.2 Organizarea sondajelor de opinie în rândul populației privind suportabilitatea cheltuielilor pentru acoperirea contribuțiilor la proiect (pre- și post proiect)	sistematic	---	Primăria or. Dondușeni și parteneri civici	APL, ONG locale	Sondaje de opinie organizate
		6.0.3 Lucrul cu cetățenii pentru sporirea implicării în colectarea contribuțiilor și conectarea la serviciile de alimentare cu apă și canalizare	2022-2025	---	APL Dondușeni	parteneri civici	Grad de colectare a contribuțiilor sporit
		6.0.4 Campanii de informare a cetățenilor privind necesitatea achitării serviciilor AAC prevenirea conectărilor nedeclarate și a furtului de apă	sistematic	---	APL	ONG-urile regionale și locale	Populație informată
		6.0.5 Asigurarea transparenței proiectelor AAC implementare în etape (prin rețele de socializare)	sistematic	---	Primăria Dondușeni	APL, ÎM Apa Canal Dondușeni	Proiectele AAC implementate transparent
		6.0.6 Îmbunătățirea comunicării operatorului local cu populația	sistematic	---	ÎM Apa Canal Dondușeni	primăria Dondușeni	Cetățenii din oraș implicați în rezolvarea problemelor legate de

							alimentarea cu apă
7.	Monitorizarea serviciilor AAC	7.0.1 Organizarea ședințelor de evaluare a progresului implementării componente AAC și planificarea intervențiilor necesare	anual	---	CO Dondușeni	APL	Progresul implementării AAC evaluat anual
		7.0.2 Actualizarea periodică a datelor statistice privind accesul la serviciile AAC în localitățile	anual	---	CO Dondușeni	APL	Date statistice colectate
		7.0.3. Mediatizarea în localitate a situației privind calitatea apei (pe panouri informative, rețele de socializare la sursele de apă)	sistematic	---	APL	furnizorul de servicii, ONG locale	Info despre calitatea apei mediatizată
		7.0.4 Asigurarea transparenței serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare	sistematic	---	Furnizorul de servicii și APL	CO Dondușeni	Servicii AAC asigurate transparent
		7.0.5 Crearea unui mecanism eficient local de colectare a contribuțiilor la proiectele AAC (în baza experiențelor existente) și diseminarea acestuia	2022-2023	---	CO Dondușeni	APL	Mecanism orășenesc de colectare a contribuțiilor elaborat